

Никола Александрович Берђајев

„О САВРШЕНСТВУ ХРИШЋАНСТВА И НЕСАВРШЕНСТВУ ХРИШЋАНА”

Мало измењен у преводу, наслов ове књиге гласи „О достојанствености хришћанства и недостојности хришћана”. Књига је први пут изашла далеке 1928. године у Варшави, да би данас после толико година, доживела штампање на српском језику, у преводу Предрага Драгића. На ове имамо да заблагодаримо хиландарским оцима који су основали фонд из кога се финансирају издања богословске библиотеке „Парусија”, у којој је и ова књига изашла.

Пажљиво, па чак и непажљиво, проматрање самог наслова ове књиге, јасно пружа увид у њену основну идеју и тему која је у њој задата. Седам поглавља од којих је састављена, представљају свако за себе једну малу целину, а њихов збир је згровиту, тематски својеврсну аполигију. У њима су у једном логички континуираном току обухваћене многе сфере нехришћанске мисли. Али, Берђајев се не уплиће превише у њихову сложену структуру јер: „Најбоља примедба против хришћанства јесу сами хришћани” (стр. 6). Ова чињеница ће бити централни предмет овог дела.

Хришћанство је, каже аутор у првом поглављу, религија љубави, стога је бескрајно тешко испуњавати је у животу. Зато је беспредметан сваки покушај поребења хришћанства са религијама овога света. Наше доба је обременено човеком и човечанским. Човек је мера свих ствари, видљивих и невидљивих, које јесу и које нису. По овом начелу, грешни човек посматра хришћанство кроз другог грешног човека. Будући

да је и сам задојен отровом греха, он и у овом другом види само грех и закључује: хришћанство је лоше јер су хришћани лоши.

У другом поглављу Берђајев овом човеку предлаже радикалну преоријентацију на пољу истраживања хришћанства и усмерава га са површинских на дубинске просторе. У истом поглављу се разрачунава са материјалистичко-нихилистичком апстракцијом награђеном на Ничеовој анти-тези „Бог је умро”.

У трећем поглављу, врло вештим потезима, насликан је богочовечански карактер Цркве и њена земаљска судбина. Ту се јасно препознаје лице и наличје откривенског и историјског хришћанства. Људска природа осакаћена прародитељским грехом супротставља се хришћанству покушавајући да га изопачи, а хришћанство се опет труди да њу преобрази и уздигне у наднебеске висине.

Аподиктични Берђајев, у четвртом поглављу, вулканском снагом аргумената погађа у само срце ствари, у њену суштину. Вековно буните људских заблуда је протресено до најнижих слојева и испод њега откривен неупрљани, свети лик хришћанства, Христос. И колико год се људи систематски трудили да га унаказе, неће успети. Јер, битно својство истине је да је она увек иста; јер Христос је један исти, јуче, данас и до века.

Пето поглавље обрађује чудновату синтезу небеског и земаљског, пројављену и објављену у Личности Господа Христа, а Њиме и у Цркви. Црква као Тело Христово је за Бер-

бајева икона Нојевог ковчега и има спасоносну улогу у свету. Њен обим је цео свет и сви људи у њему, и она подједнако општи и са светима и са грешнима. У наставку је изобличен прагматични Толстој и његова изопачена интерпретација хришћанства.

У шестом поглављу Берђајев пророчки предочава еманципацију хришћанства од псеудохришћана наглашавајући при томе есхатолошку вокацију Цркве на њеном историјском путу.

Седмо поглавље је закључак свих претходних са јасном поруком: „Човек је уморан од лажи од условљености, од спољних начела и форми који су заменили истинску реалност живота. И душа би човекова хтела да упозна Истину хришћанства без посредства тих лажи, које су у ту истину унели хришћани — хтела би да се присаједини самом Христу. Због хришћанства Христос је био заборављен и свет је престао да Га бива свестан. Зато ће хришћански препород бити пре свега обраћање Христу, Христовој Истини, ослобођеној од људске изопачености и људског прилагођавања” (стр. 36.)

Аутор ове књиге Николај Александрович Берђајев се кроз широки опсег свог дела представља као плодан писац који, осетивши снагу дубоко у бићу уткане истине, зарања у магловите дубине човека и онога чиме је човек окружен. Очигледно је

да се није темељно бавио проучавањем светоотачке писмености, и сасвим извесно да он није теолог него аутономни мислилац — философ, који се само надахнуо хришћанством. Он је један од најпознатијих представника оних несрећних људи који су због патолошких политичких оргијања с почетка овог века у Русији били принуђени да напусте огњишта и отаџбину и да преостали део живота проведу у изгнанству. Горчина ове трагедије је најбоље изражена у његовим речима: „Хришћанину је веома тешко да одржи висину свог духовног достојанства, свог идеала, јер је он обавезан да воли своје непријатеље, да носи свој крст, дужан је да се херојски супротстави искушењима света... , ... јер живот хришћанина и није ништа друго до самораспеће” (стр. 8).

Ова изузетна књига свакако представља значајан допринос нашој не тако богатој духовној литератури. Свестан онога што зна а још свеснији онога што не зна, Берђајев њоме не нуди читаоцу решење него га усмерава на познање истине вечно присутне у Христовој Цркви, а хришћанима проповеда повратак њиховом првобитном начелу. Требало би да сваки хришћанин, пошто је прочита, мало застане и запита себе где је његово место у свему овоме.

Зоран ЈАНКОВИЋ

Nikolaj Berdjajev

DUH I REALNOST TEMELJI BOGOČOVJEČJE DUHOVNOSTI

prevod s ruskog Nikole Thallera i Marka Kovacevića
izdanje »Kršćanska sadašnjost«, Zagreb 1935. strana 187.

У последње време појавило се неколико књига НИКОЛАЈА БЕРЂАЈЕВА на српскохрватском језику. Поред фрагмената његових дела, објављених у нашим црквеним часописима, прво су „Књижевне новине” (1981) објавиле „Дух Достојевског”; годину дана касније „Партизанска књига” је објавила Берђајево дело „Руска религијска философија и Ф. М. Достојевски”. У октобру прошле године у издању „Кршћанске садашњости” брзо је распродата књига „Ја

и свет објеката”. Убрзо је изашла и друга књига „Кршћанске садашњости” — „ДУХ И РЕАЛНОСТ”. Поред ових књига, Богословски факултет СПЦ је издао књижицу „О савршенству Хришћанства и несавршенству хришћана”.

Књига „ДУХ И РЕАЛНОСТ” познатог релigioзног философа први пут се појавила на француском језику под насловом »Espirit et Réalité« 1943., добивши за њен превод награду Француске Академије. На пре-